

श्रवणामनुत्तरज्ञाननिधिर्निर्वा DaśavaC. 9.8; अनुत्तरज्ञाननिधानमाप्तुं धीरः स्थिरध्यानधुरंधरोऽभूत् DaśavaC. 9.40; मातापितृपूर्वगमं कृत्वा श[Readस]कल-सत्वरशेरनुत्तरज्ञानफल[I]वाप्तय इति EI. xii. 29.4; xii. 30.6; सर्वसत्त्वानां अनुत्तरज्ञानावाप्तये EI. i. 240.11; xviii. 74.3.

अनुत्तरणीयत्वप्रसङ्ग (anuttarapīyatva-prasaṅga) *m.* undesired contingency of being liable to unanswerable objection न च...अन्योऽन्या-भाववांश्च तदभावः संनर्गभावः, यथासंभवमात्माश्रयाद्यनुभवस्वभेदानुगमत्तदवग-मानभ्युपगमानामनुत्तरणीयत्वप्रसङ्गात् KhaṇḍanKhā. 338.3.

अनुत्तरत् (an-uttarat) *adj.* not coming down, not alighting तदनन्तरं च तुलापुरुषादननुत्तरतैव मया ... नागमार्याय ... केवजनामा ग्रामः ... दत्तः EI. vii. 40.50; ix. 33.55; ix. 37.54.

अनुत्तरतस् (anuttara-tas) *adv.* from the highest heavenly region (inhabited by the gods) पवनवेगजीवोऽनुत्तरतश्च्युतः । महादेव्याः सुभद्राया उदरे समवातरत् TriṣaṣaPuC. iv. 2.197.

अनुत्तरता (anutta-ratā) *adj.* (f.) who has not avoided or denied sexual union स्त्रियमिह सुखयन्वनोऽवियोगे रसकुरुत्तरतां विशङ्कटङ्कः HarVi. 5.118 (comm. अनुत्तमनपाकुरं रते यया)

अनुत्तरता (anuttara-tā) *f.* the state of being the best, excellence (lit. the state of being one who does not have anyone superior to him) इति दधदिव नास्मिह घोषैरसकुरुत्तरतां विशङ्कटं कः । स्त्रियम् HarVi. 5.118 (comm. लोकोत्तरत्वम्)

अनुत्तरता (anuttara-tā) *f.* the state of not being a proper answer, the state of being an evasive answer संकथेऽपि ... अंशस्य निरसन-द्वारोत्तरसमुदायस्य कृत्स्नपक्षस्यापक्षसंभवात् कथमनुत्तरता SmṛtiCan. iii. 102.1.

अनुत्तरतादात्म्य (anuttara-tādātmya) *n.* identity with non-proxi- mate उत्तरस्यापि संनिहितस्य यत् अनुत्तरं, प्रागुक्तक्रमेण हि उत्तरमपि अनुत्तरतादात्म्ये- नैव भवेत् नान्यथा ParāTri. 81.10.

अनुत्तरत्रिंशिकास्त्र (anuttara-triṁśikāstra) *n.* another name of the text Parātriṁśikā तदुक्तमनुत्तरत्रिंशिकास्त्रे LalitāSaBh. 127.18 (on 171)

अनुत्तरत्व (anuttara-tva) *n.* 1 the state of being that which has nothing subsequent to it कैवल्यादननुत्तरत्वाच्च निरतिशयफलमिति वाक्यशेषः MāthVr. 9.5 (on 2); 2 the state of being the highest reality तथापि चानुत्तरसत्तयात्रापि भाव्यमनुत्तरत्वादेव ParāTri. 260.15.

अनुत्तरत्व (anuttara-tva) *n.* A the state of not being a proper answer, being an evasive answer अनुत्तरत्वे च कारणं तेनैवोक्तम् २Mitā. 134.7 (on 2.7); Aparā. 613.12 (on 2.7); Subodhi. 7.15 (on 2.10); एकस्मिन् व्यवहारे पादचतुष्टये तदर्थं च समाप्तिर्विच्छेदिति तत्राप्यनुत्तरत्वमेव Smṛti-Can. iii. 102.17; iii. 102.2; प्रमाणाभावे सत्त्वं न स्यादित्यस्य प्रमाणेन विना सिध्यतीत्यस्यानुत्तरत्वात् Vādā. 68.4; उत्तरमित्येकवचननिर्देशात्संकीर्णोत्तरस्यानुत्तरत्वम् Subodhi. 6.1 (on 2.7); स्वभावप्रश्नं प्रत्यस्यानुत्तरत्वात् Nyāyāmr. 73B.8; कापि त्रिलम्बितार्थप्रत्यायकत्वाद्यथायथमनुत्तरत्वमवसेयम् ViraMi.(Vyavahāra.) 62.30; 87.30; VyavaMa. 16.4; B the state of being one who has no answer आकाशाख्यधर्मविशेषणभूतो धर्मः ... द्रष्टृविशेषणेनानुत्तरत्वाख्येन हेत्वन्तरेण ... उत्प्रेक्षितः AlaṅkāRa. 32.47.

अनुत्तरत्वप्रसङ्ग (anuttaratva-prasaṅga) *m.* undesired contin- gency of not being a proper answer क्रियाया अलाभेन सर्वस्यापि प्राङ्न्याय- स्यानुत्तरत्वप्रसङ्गो, न च तद्युक्तम् BālamBha. ii. 15.13 (on 2.7)

अनुत्तरदान (an-uttaradāna) *n.* not giving of an answer, silence गर्वो नाम ... तस्यास्यावज्ञाघर्षेणानुत्तरदानं ... "वचनविच्छेदादिभिरनुभावेरभिनयः प्रयोक्तव्यः NāṭyaŚā. 7.102(3); Kāvyaṅu.(He.) 110.11; गुरुजनरोषेऽनुत्तर- दानमभ्युपपत्तिश्चौषधम् NitiVā. 11.11; मध्यस्थं प्रत्यनुत्तरदाने स्वदोषपरिहाराय प्रतिवादिनापि वैयात्यलक्षणदर्शनं कार्यम् KhaṇḍanKhā. 1330.3; गर्वः ... तमनुत्तर- दानेन शून्यालोकेः ... वदेत् BhāvPra.(Śā.) 22.7(1); अपरत्र पुनरनुत्तरदानादि- नानङ्गीकारलक्षणो निषेधो वक्तव्य एव RasāSu. 184.1 (2.207)

अनुत्तरदायिता (anuttaradāyi-tā) *f.* the state of being one who does not give an answer अथ गर्वः ... तत्र सोऽच्छुठवचनं लीलानुत्तरदायिता BhaktiRaSi. ii. 4.19.

अनुत्तरदुर्घटकारिता (anuttaradurghaṭakāri-tā) *f.* the state of being what is unsurpassable and which brings about what is most difficult to accomplish किञ्चित् न वस्तुतः चोद्यजातं परमेश्वर्या परावाग्मुवि अनु- त्तरदुर्घटकारितात्मकनिरपेक्षत्वात्तन्व्यसारायाम् ... प्रायः प्रागेव प्रतिसमाहितमदः Parā- Tri. 127.8.

अनुत्तरधर्मशरीर (anuttaradharmā-śarīra) *adj.* having the body in the form of the excellent religion यस्तु पवं धर्मम् ... पश्यति । सोऽनुत्तर-

धर्मशरीरं बुद्धं पश्यति ĀryaŚāS. 3.18.

अनुत्तरधामसंभेद (anuttaradhāma-sambheda) *m.* penetration in- to the sphere of a आनन्दपदानुभवेशे हि स्फुटता, अनुत्तरधामसंभेदे तु सूक्ष्मता ParāTri. 175.2.

अनुत्तरध्रुवपदविजृम्भा (anuttaradhruvapada-vijṛmbhā) *f.* display of the immutable abode or place of anuttara (i.e. a) प्रथमपद्यन्तमुवि ... परापरदेवतावपुषि अनुत्तरध्रुवपदविजृम्भेव ParāTri. 89.11.

अनुत्तरध्रुवविसर्गवीर्यावेश (anuttaradhruvavisargavīryāveśa) *m.* penetration (in the body, mind etc.) of the energy of the eternal a (i.e. Śiva) and (His Śakti called) ha (or visarga) शरीरादयो हि द्यगिति अनुत्तरध्रुवविसर्गवीर्यावेशेन ... भावानाम् ... सिद्धिं विदधते ParāTri. 36.5.

अनुत्तरनाकिन् (anuttara-nākin) *m.* god dwelling in the highest heavenly region सुखाद्वैतमयाः कामं येऽप्यनुत्तरनाकिनः । तेषामपि यतो हन्त पर्यन्त- विरसः श्रियः PāṇḍaC. 18.10.

अनुत्तरपद (an-uttarapada) *n.* 1 (item) other than the final member (of a Cpd) न डिंसंबुद्धशोरनुत्तरपदे Vār. 1 on P. viii. 2.8; विसर्जनी- योऽनुत्तरपदे Vār. 1 on P. viii. 3.15; किमिदमवाविति । अनुत्तरपद इति Mahā- Bh. iii. 247.19 (on vii. 1.21); सप्तम्या उत्तरपदे बहुलम् अहम् भवति ।... क्वचिदनुत्तरपदेऽपि भवति CāndraVr. on v. 2.11; on v. 2.145; अनुत्तरपरशोरनयो- र्विसर्जनीयस्य सः स्यात् पदशब्दे परे समासे PrakriKau. i. 682.2; (दूलोपे पूर्वस्य दीर्घोऽणः) पूर्वग्रहणमनुत्तरपदेऽपि पूर्वमात्रस्य दीर्घार्थम् SiddhāKau. 38A.5 (on vi. 3.111); 2 (anuttara-pada) stage of unsurpassable or Supreme Reality, transcendental state सर्वाकारज्ञतां चानुत्तरपदं यत्रस्यः...सत्त्वानां हिताय प्रतिपद्यते MaYānaSū. 96.22 (14.46); अनुत्तरपदप्राप्तिवशाविशिष्टजीवन्मुक्तानां कृतकृत्यता ParāTri. 96.9; असांकेतिकमन्त्रवपुः ... अनुत्तरपदपथ्येवसापि भवति ParāTri. 195.12; 202.7; 229.2.

अनुत्तरपदपरत्व (anuttarapadapara-tva) *n.* the state of not being followed by the final member (of a Cpd.) मातृपित्रतिथीति ।... अनुत्तरपद- परत्वादानञ्च न BālamBha. i. 419.16 (on 1.157)

अनुत्तरपदस्थ (an-uttarapadastha) *adj.* not occurring in the final member (of a Cpd.) नित्यं समासेऽनुत्तरपदस्थस्य P. viii. 3.45; प्रतिषेधं शास्ति । उपचारः । अनुत्तरपदस्थस्येति वर्तते MahāBh. i. 100.24 (on i. 1.41); iii. 436.9 (on viii. 3.45); इमुतोर्विसर्गस्य अनुत्तरपदस्थस्य कुन्वोः नित्यं षः समासे Prasā. i. 683.13.

अनुत्तरपदस्थत्व (anuttarapadastha-tva) *n.* the state of being that which does not occur as (a part of) the final member (of a Cpd.) पूर्वपदादित्यनुवृत्तेस्तदाक्षिसस्योत्तरपदातिपदिकस्यान्तो गृह्यते, समुदायभक्तश्च नुम् उत्तरपदप्रातिपदिकान्तो न भवति ।... भवति, यदैतद्भाक्यं भवति — गर्गाणां भगो गर्ग- भगः सोऽस्या अस्तीति । तदा ह्यनुत्तरपदस्थत्वात् पूर्वपदात् संज्ञायामेवेति नियमाभावः PadMañ. on KāśiVr. on P. i. 4.13.

अनुत्तरपदारोहपङ्क्तु (anuttarapadarōha-paṅktu) *adj.* crippled (i.e. not competent) to ascend the excellent path अप्रमेयमनुत्तरपदारोहपङ्क्तुभि- र्वाचीनैः प्रमाणैः, अक्षोभ्यं विज्ञानसागरम् ... भगवन्तं नारायणम् असकृत् प्रणिपतन् ... अस्तावीत् NīlaVi. 54.11.

अनुत्तरपदार्थ (anuttarapadārtha) *adj.* meant for the sake of an item which is not followed by the final member (of a Cpd.) (तल्लि- दिव्वा कृत्वमुच्यः) अनुत्तरपदार्थोऽयमारम्भः Nyās. ii. 440.27 (on vi. 3.35); अनुत्तरपदार्थो योगः Prasā. i. 585.5; संज्ञाया अभावाच्छन्दस्येवेदम् । अनुत्तर- पदार्थं वचनम् LaŚabdeSe. ii. 167.6.

अनुत्तरपद्धति (anuttara-paddhati) *f.* method of (worshipping) the highest *bija* called *anuttara* (अनुत्तरं पराबीजम्) अयोऽनुत्तरपद्धतिं व्याख्या- स्यामः ParāsuKS. 8.3 (238.19)

अनुत्तरपरभैरव (anuttara-parabhairava) *m.* *anuttara* who is the supreme Bhairava तदनुत्तरपरभैरवपदत्रिमलद्वैगान्तनिविष्टकौलिकपदप्रविक्रये ग्रन्थान्तरमवतरति ParāTri. 97.3.

अनुत्तरपराधीना (an-uttaraparādhīnā) *adj.* (f.) neither subordi- nate nor depending on anyone else अनुत्तरपराधीना ललिता संप्रवर्तिता । ललिताचोदितः कामः शंकरेण प्रवर्तितः BrahmāṇḍP. iii. 36.5 (better read अनुत्तरपराधीना)

अनुत्तरपराहता (anuttaraparāhantā) *f.* ego-consciousness beyond which there is nothing superior अन्तस्तमोहन्तारं जगतामनुत्तरपराहताङ्कितोरः- स्यलम् ... ब्रह्म NīlaVi. 54.22.

अनुत्तरपरिवार (anuttara-parivāra) *adj.* having the best attend- ants अनुत्तरपरिवारं च तत्कुलं भवति LaliVi. 3.0(174)